

Ωστόσο, τα τελευταία είκοσι χρόνια οι ορίζοντες του λιανικού εμπορίου έχουν διευρυνθεί με ραγδαίο τρόπο, ως εκ τούτου η απάντηση στο προαναφερθέν ερώτημα τι είναι το λιανικό εμπόριο καθίσταται αρκετά πιο περίπλοκη. Τα κανάλια διανομής έχουν μετασχηματιστεί, όντας πλέον περισσότερο κάθετα, οπότε μόνο ένα περιορισμένο ποσοστό του λιανικού εμπορίου συνεχίζει να αναπαράγει την παραδοσιακή αλυσίδα (παραγωγή, χονδρικό εμπόριο, διανομή, λιανικό εμπόριο). Η δε λειτουργία των εμπορικών καταστημάτων καλείται να προσαρμοστεί σε ένα ευρύτερο πλαίσιο αλλαγών που σχετίζονται με την ψηφιακή οικονομία, σε ένα σύστημα που συναρθρώνει την εμπειρία των αισθήσεων στο φυσικό κατάστημα με το marketing 360°, τη διαδικτυακή αναζήτηση προϊόντων, την εξατομικευμένη προσέγγιση του πελάτη χάρη στην τεχνητή νοημοσύνη και τη μηχανική μάθηση, τις μεγάλες πλατφόρμες διαφήμισης και τις διαδικτυακές αγορές ηλεκτρονικού εμπορίου· ένα πλαίσιο που βρίσκεται σε προφανή αντίθεση με τον τρόπο λειτουργίας του παραδοσιακού φυσικού καταστήματος που περιγράψαμε μόλις λίγα χρόνια νωρίτερα. Στις συνθήκες αυτές περιορίζεται σημαντικά και η «παραδοσιακή» εξάρτηση του λιανικού από το χονδρικό εμπόριο. Η νέα αυτή διαμορφούμενη πραγματικότητα επαναπροσδιορίζει λοιπόν ως έναν βαθμό τα όρια αλλά και τους περιορισμούς του αντικειμένου μελέτης, όπως, λόγου χάρη, ζητήματα που σχετίζονται με την ικανοποίηση του καταναλωτή ή την ποιότητα των προϊόντων.

Ο ορισμός της έννοιας και ο προσδιορισμός / η χάραξη των ορίων, έστω και με ευρυγώνιο τρόπο, του πεδίου μελέτης αναπόφευκτα μας οδηγούν σε μια δεύτερη δέσμη ερωτημάτων. Πότε έκαναν την εμφάνισή τους τα πρώτα εμπορικά καταστήματα; Ποια εξελικτικά στάδια ακολούθησαν; Για ποιους λόγους κάποια εξ αυτών διατηρήθηκαν, ενώ άλλα εξαφανίστηκαν στην πάροδο του χρόνου; Υπό ποιες συνθήκες αναδύθηκαν τα μεγάλα πολυκαταστήματα; Άλλαξε και, εάν ναι, πότε και πώς η ισορροπία ανάμεσα στην παραγωγή και την τελική κατανάλωση; Ποια αιτία εξώθησε τα μικρά ανεξάρτητα καταστήματα στη μερική εξαφάνιση; Σε ποιον βαθμό και γιατί διατηρήθηκαν ορισμένα από αυτά; Ποιοι είναι οι υποκλάδοι του λιανικού εμπορίου που προχώρησαν σε συγχωνεύσεις και γιατί; Ποιος είναι ο ρόλος του κράτους και πώς το θεσμικό πλαίσιο προσδιορίζει, οριοθετεί ή και προωθεί τη μια ή την άλλη μορφή εμπορίου; Και τέλος ποιοι είναι εκείνοι που φαίνεται να απειλούνται περισσότερο από την πανδημία εν μέσω μάλιστα της περίφημης Τέταρτης Βιομηχανικής Επανάστασης; Πρόκειται για κρίσιμα ερωτήματα ορισμένα εκ των οποίων επιχειρεί να ιχνηλατήσει το παρόν κείμενο.